

ХАРАКТЕРИСТИКА СУТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗМІН

CHARACTERISTICS OF THE ESSENCE OF THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE UNDER THE CONDITIONS OF CHANGES

Доведено важливість дослідження сутності фінансової безпеки підприємства в умовах змін. Визначено, що в сьогоденних умовах розвитку, поняття фінансової безпеки підприємства в умовах постійних змін досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність. Проведено дослідження сутності поняття "фінансова безпека підприємства". Визначено, що під фінансовою безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності, за якого зберігається стабільність, рівновага, стійкість та гнучкість перед новими змінами, які привносять непостійність у фінансову діяльність й розвиток соціально-економічної системи. Охарактеризовано основних об'єктів фінансової безпеки підприємства. Представлено графічним чином можливу змінність пріоритетності визначених об'єктів фінансової безпеки підприємства. Сформувано основні висновки за результатами проведеного дослідження.

Ключові слова: безпека, фінансова безпека, підприємство, зміни, вплив змін.

The purpose of the study is to analyze the essence of the financial security of an enterprise in the face of change. The importance of studying the essence of the financial security of an enterprise in the conditions of changes is proved. It has been determined that in today's conditions of development, the concept of financial security of an enterprise in the context of constant changes still remains not fully disclosed, which led to the choice of this topic and its modern relevance. A study of the essence of the concept of "financial security of an enterprise" has been carried out. Today, the financial security of an enterprise is a particularly topical issue for the development of an enterprise in conditions of political and economic instability and war, as well as the dynamics of changes in micro- and macro-environment factors that affect financial performance. Specifically, this actualizes in a new way to see the essence of the financial safety of the company, taking into account modern configurations. It has been determined that the financial security of an enterprise should be understood as a state of security in which stability, balance, stability and flexibility are maintained in the face of new changes that introduce volatility in financial activity and the development of the socio-economic system. Changes inevitably affect all types of activities of the enterprise, including financial ones. Change is not to be feared, it must be managed. Such management is characterized by a low unique feature that, in the right hands of security actors, can ensure the development of a financial security system even when the external environment is constantly changing due to military operations. The main objects of financial security of the enterprise are characterized. The possible shift of the priority of certain objects of the financial security of the enterprise is presented graphically. The main conclusions based on the results of the study were formed. It has been established that the financial security of an enterprise has an extensive categorical apparatus, which includes a diverse number of concepts and elements. However, in our opinion, it is the need and necessity for changes, that is, a certain state of volatility, that should be inherent in the system of financial security of an enterprise, which in such conditions and state will constantly change and acquire flexibility for further development.

Key words: security, financial security, enterprise, changes, impact of changes.

УДК 336.64

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct71-27>

Коць Д.В.¹

аспірант кафедри фінансів та обліку,
Львівський державний університет
внутрішніх справ

Kots Danylo

Lviv State University of Internal Affairs

Постановка проблеми. Діяльність такої соціально-економічної системи як підприємство завжди супроводжується виникненням великої кількості загроз та змін в структурі фінансової діяльності, які можуть спричинити фінансову незахищеність і навіть банкрутство без належного контролю. В основі системи забезпечення фінансової безпеки підприємства лежить захист його власних фінансових інтересів від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз для забезпечення ефективності своєї діяльності. Сьогодні, фінансова безпека підприємства – особливо актуальне питання розвитку підприємства в умовах політичної та економічної нестабільності та війни, а також динамічності зміни факторів мікро- та макросередовища, що впливають на результати фінансової діяльності. Саме це актуалізує по новому розглянути сутність фінансової безпеки підприємства з врахування сучасних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Важливі аспекти дослідження сутності фінансової безпеки підприємства розкривалися в роботах таких вчених як Л. Абалкін, Г. Аніловська, О. Ареф'єва, Н. Вавдіюк, З. Варналій, М. Копитко, О. Ляшенко, І. Мігус, І. Мойсеєнко, Т. Момот, В. Мунтіян, Є. Олейніков, І. Оттенко, Г. Пастернак-Таранушенко, Є. Палига, В. Пономаренко, В. Прохорова, І. Ревак, Є. Рудніченко, М. Флейчук, В. Франчук, М. Швець, Л. Шемаєва, С. Шкарлет, О. Шляйфер, А. Штангрет, В. Ярочкін та інші. Однак ряд в сьогоденних умовах розвитку, поняття фінансової безпеки підприємства в умовах постійних змін досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз сутності фінансової безпеки підприємства в умовах змін.

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6838-3499>

Виклад основного матеріалу дослідження.

Діяльність соціально-економічних систем завжди відбувається під впливом різноманітної кількості як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. І річ у тому, що цей вплив не завжди являється позитивним або ж нетривіальним для соціально-економічної системи. Особливо відчутним дестабілізуючий вплив є для таких соціально-економічних систем як підприємства. Сьогодні, до такого впливу можна було віднести і нестабільність національної валюти, і ряд проблем на ринку, проте, все це незрівняється з війною, яка починаючи з 24 лютого 2022 року, перевернула уяву про безпеку на усіх можливих рівнях. Особливо вразливою в цей період є фінансова діяльність підприємства, яка без нових, сучасних та в певній мірі, інноваційних заходах забезпечення безпеки, попросту може призвести до руйнації усієї соціально-економічної системи. Уся справа в тому, що проблеми з фінансовою діяльністю призведуть до деструкції усіх внутрішньогосподарських процесів на підприємстві.

В результаті проведеного дослідження [1–5], ми дійшли до висновку, що зміни неминуче торкаються усіх видів діяльності підприємства, в тому числі і фінансової. Змін не слід боятися, ними потрібно управляти. Таке управління характеризується низькою унікальних особливостей, які в правильних руках суб'єктів безпеки можуть забезпечити розвиток системи фінансової безпеки навіть при умові коли зовнішнє середовище постійно змінюється внаслідок військових дій.

Але науково-теоретична проблема полягає в тому, що не можливо зрозуміти управління змінами перш ніж не зрозумітим є сама сутність фінансової безпеки підприємства і її суб'єктів, котрі повинні уможливити її забезпечення при непостійності та змінах.

Розглядаючи поняття «фінансова безпека підприємства» А. Єпіфанов [6, с. 28], визначає її як здатність підприємства провадити власну господарську діяльність в контексті реалізації його фінансових інтересів, а також у найбільш ефективний спосіб використовувати моніторингові, інструментальні та діагностичні заходи фінансового характеру, задля раціоналізації використання наявних фінансових ресурсів, підтримання їх стабільного рівня та нейтралізації фінансових ризиків.

В свою чергу М. Єрмошенко, К. Горячова, А. Ашуєв [7, с. 47] трактують дане поняття як важливу складову системи економічної безпеки підприємства, що базується на принципах ефективності, незалежності та конкурентоспроможності, діяльність якої характеризується набором критеріїв та показників фінансового стану підприємства в контексті оптимальності та раціональності використання фінансових ресурсів, рівня ліквідності активів та інших.

Як цілеспрямований та багаторівневий процес, поняття «фінансова безпека підприємства» визначає О. Сусіденко [8, с. 87], зазначаючи, що в структуру цього процесу входять методи, ресурси та механізми забезпечення такого рівня захищеності фінансових інтересів підприємства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, які впливатимуть на його фінансову сферу, що дасть можливість забезпечити формування та підтримання рівноваги фінансової діяльності підприємства в поточній та перспективній діяльності в умовах конкурентного середовища. Проте, слід відзначити, що в сучасних умовах, коли зміни та непостійність стали притаманні більшості соціально-економічних систем, поняття «фінансова безпека підприємства» слід розглядати з врахування цих факторів. Відтак, на нашу думку, фінансову безпеку підприємства слід трактувати як стан захищеності, за якого зберігається стабільність, рівновага, стійкість та гнучкість перед новими змінами, які привносять непостійність у фінансову діяльність й розвиток соціально-економічної системи.

Більшість наукових поглядів, щодо сутності поняття «зміна» практично не дотичні до забезпечення тої чи іншої складової економічної безпеки підприємства. Таким чином, на нашу думку, поняття «зміна» в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства слід розуміти як процес, який призводить до динамічного за своїм характером, трансформування певних структурних елементів, що можуть негативними для фінансової діяльності соціально-економічної системи без належного контролю з боку суб'єктів безпеки.

Ми вважаємо, будь-який суб'єкт фінансової безпеки підприємства повинен здійснювати вплив на об'єкт для забезпечення захисту фінансової діяльності соціально-економічної системи при будь-яких умовах, починаючи від стабільності та постійності і закінчуючи умовами непостійності та змін. Даючи таке твердження, ми бачимо, що де є суб'єкт безпеки, там є і об'єкт.

Даючи узагальнену думку щодо визначення основного об'єкта фінансової безпеки підприємства К. Горячева [9, с. 66] зазначає що ним повинен в першу чергу являтися сама фінансова діяльність, які й слід захищати. Звичайно, не можна з цим погодитися, що центральне місце для фінансової безпеки будь-якого підприємства, займає саме фінансова діяльність, проте у випадку дефініції об'єктів, тут слід міркувати ширше. Річ у тому, що система фінансової безпеки підприємства функціонує сьогодні, в динамічному середовищі, якому притаманні зміни та непостійність, тому і об'єкт може змінюватися.

Відтак, на нашу думку, об'єктами фінансової безпеки підприємства слід вважати і визначати індивідуально враховуючи в яких умовах

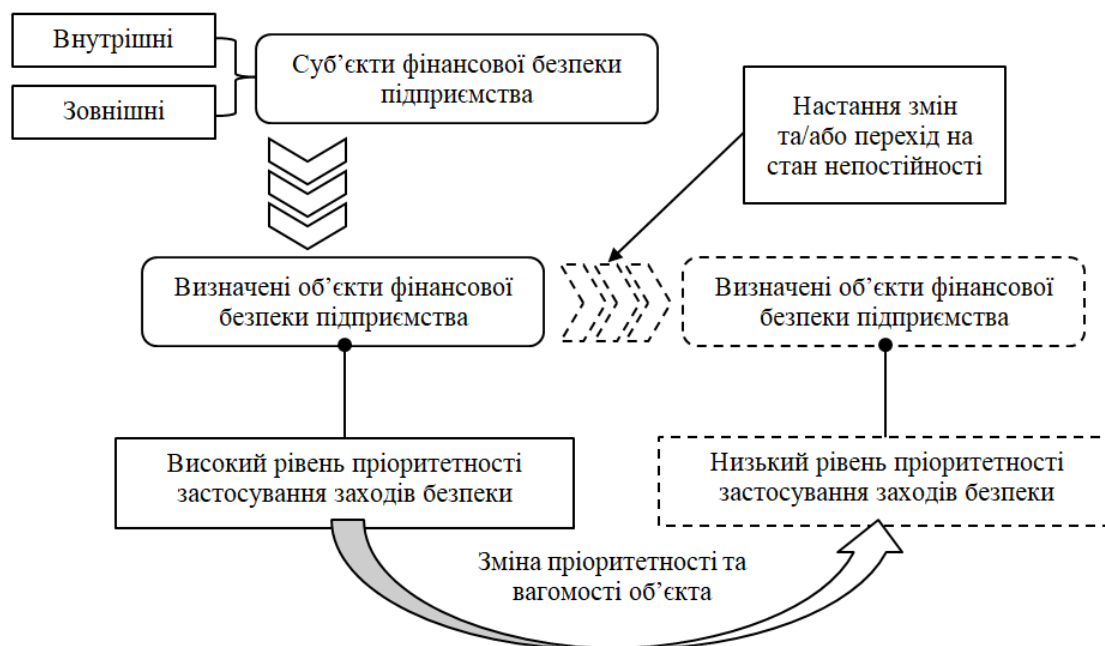

Рис. 1. Можлива змінність пріоритетності визначених об'єктів фінансової безпеки підприємства

Джерело: сформовано автором

перебуває даний тип соціально-економічної системи (зміни умов функціонування, нестійка фінансова діяльність, тощо). В динамічних умовах розвитку будь-якого підприємства, слід надавати об'єктам фінансової безпеки відповідний рівень пріоритетності. Тобто, при певних умовах, ті чи інші об'єкти отримують найвищий рівень пріоритетності, проте, при зміні в діяльності підприємства, вони ж можуть мати вже нижчий рівень (рис. 1).

Фінансова безпека підприємства має обширний категоріальний апарат, який включає в собі різноманітну кількість понять та елементів. Проте, на нашу думку, саме потреба й необхідність змін, тобто певного стану нестійкості повинно бути притаманним для системи фінансової безпеки підприємства, яка в таких умовах й стані буде постійно видозмінюватися і набувати гнучкості для подальшого розвитку.

Висновки з проведеного дослідження.

Підсумовуючи, слід зазначити, що саме фінансова складова системи економічної безпеки підприємства є для неї як першорядною, так і результуючою частиною. Важливість фінансової складової безпеки підприємства у тому, що його фінансові ризики безпосередньо пов'язані з формуванням прибутку як мети функціонування й у несприятливому разі призводять до втрат як доходів, а й самого капіталу підприємства, що може призвести до його банкрутства. Проте, фінансова безпека підприємства є дуже чутливою до будь-яких змін. Для уможливлення забезпечення фінансової безпеки підприємства, слід сформувати ефективну систему управління змінами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Rushchyshyn, N., Medynska, T., Nikonenko, U., Kostak, Z., & Ivanova, R. Regulatory and legal component in ensuring state's financial security. *Business: Theory and Practice*, 2021. № 22(2). P. 232–240.
2. Lezgovko, A. Financial reinsurance: the effective tool of insurance company's stability management. *Business: Theory and Practice*, 2017. № 8(2). P. 112–118.
3. Franchuk, V., Omelchuk, O., Melnyk, S., Kelman, M., & Mykytyuk, O. Identification the ways of counteraction of the threats to the financial security of high-tech enterprises. *Business: Theory and Practice*, 2020. № 21(1). P. 1–9.
4. Burkaltseva D, Borsch L, Blazhevich O, Frolova E, Labonin I. Financial and economic security of business as a primary element in the economic system. *Revista: Espacios*, 2017. Vol. 8, № (33). P. 3–20.
5. Haber J, Bukhtiarova A, Chorna S, Lastremaska O. Forecasting the level of financial security of the country on the example of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 15 2018, (3): 304–317.
6. Спіфанов, А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. 295 с.
7. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячова, А. М. Ашуєв [за наук. ред. М. М. Єрмошенка]. Київ : Національна академія управління, 2009. 78 с.
8. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2015. 128 с.
9. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65–67.

REFERENCES:

1. Rushchyshyn, N., Medynska, T., Nikonenko, U., Kostak, Z., & Ivanova, R. (2021). Regulatory and legal component in ensuring state's financial security. *Business: Theory and Practice*, vol. 22(2), pp. 232–240. (in English)
2. Lezgovko, A. (2007). Financial reinsurance: the effective tool of insurance company's stability management. *Business: Theory and Practice*, vol. 8(2), pp. 112–118. (in English)
3. Franchuk, V., Omelchuk, O., Melnyk, S., Kelman, M., & Mykytyuk, O. (2020). Identification the ways of counteraction of the threats to the financial security of high-tech enterprises. *Business: Theory and Practice*, vol. 21(1), pp. 1–9. (in English)
4. Burkaltseva D., Borsch L., Blazhevich O., Frolova E., Labonin I. (2017) Financial and economic security of business as a primary element in the economic system. *Revista: Espacios*, vol. 38 (33), pp. 3–20. (in English)
5. Haber J., Bukhtiarova A., Chorna S., Lastrem-ska O. (2018) Forecasting the level of financial security of the country on the example of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, vol. 15 (3), pp. 304–317. (in English)
6. Yepifanov, A. O. (2009) Finansova bezpeka pidpryyemstv i bankivs'kykh ustanov [Financial security of enterprises and banking institutions]: monohrafiya. Sumy: DVNZ "UABS NBU", 295 p.
7. Yermoshenko M. M., Horyachova K. S., Ashuyev A. M. (2009) Ekonomichni ta orhanizatsiyni zasady zabezpechennya finansovoyi bezpeky pidpryyemstva: prepynt naukovoyi dopovidi [Economic and organizational principles of ensuring the financial security of the enterprise: preprint of the scientific report]. Kyiv : Natsional'na akademiya upravlinnya, 78 p.
8. Susidenko O. V. (2015) Finansova bezpeka pidpryyemstva: teoriya, metody, praktyka [Financial security of the enterprise: theory, methods, practice] : monohrafiya. Kyiv : TSUL, 128 p.
9. Horyacheva K. S. (2003) Finansova bezpeka pidpryyemstva, sutnist' ta mistse v systemi ekonomichnoyi bezpeky [Financial security of the enterprise, its essence and place in the system of economic security]. *Ekonomist*, no. 8, pp. 65–67.